

**UCHWAŁA NR L/622/22
RADY MIEJSKIEJ ORZESZE**

z dnia 15 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Orzeszu na lata 2023-2027

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022 poz.559z późn.zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2021r. poz.1249)

Rada Miejska Orzesze uchwala, co następuje

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Orzeszu na lata 2023-2027, który jest załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązać Burmistrza Miasta do przedłożenia Radzie Miejskiej rocznego sprawozdania z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Orzeszu do dnia 31 marca każdego roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr inż. Jan Mach

Załącznik do uchwały Nr L/622/22
Rady Miejskiej Orzesze
z dnia 15 grudnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W ORZESZU
NA LATA 2023-2027**

Orzesze, XI.2022 rok

Spis treści

Strona:

Wstęp	2
Ocena funkcjonowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2022	
I. Podstawy prawne Programu	4
II. Definicja zjawiska przemocy w rodzinie	4
III. Skutki przemocy	5
IV. Zadania służb powołanych do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i procedura Niebieskiej Karty	7
V. Uprawnienia osób doznających przemocy wynikające z przepisów prawa	9
VI. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Orzesze	10
VII. Adresaci i realizatorzy programu	17
VIII. Założenia i cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orzesze	18
IX. Przewidywane efekty realizacji programu	22
X. Źródła finansowania	22
XI. Sposób monitorowania i sprawozdawczości	22

Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy, system wartości. Dom rodzinny to miejsce, które ma służyć prawidłowemu rozwojowi we wszystkich sferach życia – fizycznej, intelektualnej i psychicznej wszystkich członków rodziny. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. Dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem przemocy, gdzie doświadczają cierpienia, zagrożenia, poniżenia i lęku.

Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Wśród wielu zatrważających zjawisk obserwujemy jeszcze jedno — przemoc staje się towarem sprzedawanym w licznych programach telewizyjnych, główną atrakcją filmów czy gier komputerowych. Ma swojego „odbiorcę” wśród niemal wszystkich grup wiekowych. Przemoc stała się zatem swoistym rodzajem rozrywki, zabawy. Choć przemoc, agresja jako forma zachowań społecznych istniała od zarania dziejów we wszystkich kulturach i religiach, to właśnie obecnie obserwujemy zjawisko swoistego rozkwitu, eskalacji przemocy, a jednocześnie wzrastającego nią zainteresowania. Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastrocza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów – rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce.

Problem przemocy jest traktowany u nas jako problem społeczny. W 2005 roku przyjęto ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem było zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy ujęto w ramy prawne i określono zadania organów na poszczególnych szczeblach. Wprowadzono narzędzia prawne i procedury zmierzające do skuteczniejszej ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem, które w wielu przypadkach jest latami skrywane przez osoby jej doznające. Wymaga ono zajęcia się w sposób zorganizowany, szeroki i zaplanowany na wiele lat w postaci programu. Jego realizacja powinna się przyczynić do poprawy stanu bezpieczeństwa osób doznających przemocy w życiu codziennym.

Przemoc narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Zaburza wewnętrzny system rodziny, w którym tworzą się nieprawidłowe relacje pomiędzy poszczególnymi członkami. Nic nie usprawiedliwia przemocy, niezależnie od formy, jaką przybiera. Przemoc jest przestępstwem. Dlatego trzeba informować osoby doznające przemocy w rodzinie o ich prawach i motywować, aby pozwoliły sobie pomóc, ponieważ każdy ma prawo szukać pomocy, gdy jego prawa są łamane.

Ocena funkcjonowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2022

W Gminie Orzesze od 2011 roku funkcjonuje *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*, a główne zadania i obowiązki w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie należą do kompetencji szeregu instytucji oraz służb. Bardzo ważną rolę w procesie pomagania rodzinie dotkniętej przemocą pełni interdyscyplinarność i wdrażanie działań systemowych. Funkcjonujący zatem Zespół Interdyscyplinarny skupia w swoim składzie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu, Komisariat Policji w Orzeszu, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe z terenu gminy, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy w Mikołowie oraz Stowarzyszenie Profilaktyki i Pomocy Psychospołecznej „Zmiana” w Mikołowie. Realizacja założonych w latach 2018-2022 zadań odbywała się we współpracy wszystkich wymienionych instytucji poprzez wymianę doświadczeń, wiedzy nabytej podczas szkoleń, a szczególnie poprzez proces udzielania pomocy w ramach zgłaszanych przypadków przemocy domowej.

Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie i zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców odbywało się poprzez dystrybucję materiałów dotyczących przemocy domowej, informowanie o możliwych i dostępnych formach pomocy. Zespół Interdyscyplinarny korzysta z ulotek i broszur przekazywanych m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czy przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia". Pracownicy socjalni MOPS w Orzeszu są w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z osobami doznającymi przemocy, na bieżąco przekazują informacje o miejscach i instytucjach udzielających pomocy i wsparcia specjalistycznego.

Zwiększanie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie było realizowane poprzez wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego. Celem podnoszenia wrażliwości i świadomości społecznej dzieci i młodzieży wszystkie orzeskie Placówki Oświatowe realizują zajęcia edukacyjno-wychowawcze, w szeroko pojętej tematyce profilaktyki.

Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Podnoszenie wiedzy i umiejętności rodziców w zakresie metod wychowywania bez przemocy sukcesywnie propagowane jest przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, pedagogów szkolnych a także organizacje pozarządowe działające na terenie gminy i powiatu, Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych, Punkt Konsultacyjny i dostępne miejsca pomocy psychologicznej. Często problem przemocy powiązany jest z problemem alkoholowym w rodzinie – w takich przypadkach pomoc oferuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą i zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą, a tym samym niwelowanie skutków zjawiska przemocy.

Powołanie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie został powołany przez Burmistrza Miasta w listopadzie 2011 roku. Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania określone w Programie. Zadaniem Zespołu jest koordynacja wszelkich działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, działa on przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

Do zadań Zespołu należy: przeprowadzanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań ograniczających zjawisko przemocy, podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą, upowszechnianie informacji o instytucjach pomocowych, osobach mogących udzielić pomocy, ochrona ofiar przemocy, podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Problemy związane z konkretnymi przypadkami przemocy diagnozują tworzone w ramach Zespołu grupy robocze, powoływane przez Przewodniczącego, w których udział biorą poszczególni pracownicy instytucji wymienionych powyżej. Grupy robocze zaangażowane są bezpośrednio w rozwiązywanie problemów danej rodziny, w zależności od stopnia ich złożoności.

Grupy robocze jako instrument Zespołu Interdyscyplinarnego podejmują aktywne działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie, spotykając się wraz z osobami, których przemoc dotyczy. Zostały wypracowane zasady współpracy pomiędzy służbami na rzecz szybkiej i skutecznej interwencji. Grupy robocze opierają swoją działalność na obowiązujących przepisach, ich członkowie biorą udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie korzystając również z zewnętrznych źródeł. Udział w szkoleniach pozwala skutecznie podnosić poziom wiedzy i umiejętności w zakresie udzielania pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą oraz podejrzanych o stosowanie przemocy, i podejmowania działań do jej zatrzymania, a także rozróżniania cech przemocy od konfliktu rodzinnego i rozstrzygnięcia o zasadności prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”.

Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy a tym samym spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Program pomocy i ochrony dla ofiar przemocy w rodzinie realizowany jest poprzez indywidualne plany pomocy, opracowywane w ramach grup roboczych, mające na celu poinformowanie osoby dotkniętej przemocą o możliwych dla niej formach pomocy i zaznajomieniu z instrumentami prawnymi, z których ma możliwość skorzystać (omówione są one w dalszej części Programu). Poprzez zaangażowanie kilku instytucji, których celem jest dobro rodziny, motywuje się członków rodzin do podejmowania konkretnych działań, realizowania konkretnych zobowiązań, tak aby uzyskać poprawę funkcjonowania, skuteczną pomoc dla członków rodziny.

Kontrola Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W dniach 13-18.09.2021 r. Wydział Rodziny i Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach przeprowadził kontrolę kompleksową w zakresie oceny funkcjonowania gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Mieście Orzesze i dokonał jej oceny. Kontrola dotyczyła realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, objęła okres 1.01.2020 – 31.12.2020 r. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą realizowano zadania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Orzeszu na lata 2018-2022. Wojewoda nałożył zalecenia pokontrolne, które zostały wykonane.

I. Podstawy prawne Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Orzeszu na lata 2023 - 2027 został opracowany m.in. na podstawie:

1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 poz. 1249)
2. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2021 poz. 2268 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 30.04.2020 o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.z 2020 r. poz. 956 z późn, zm.)
4. Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. Z 2020 poz. 1359)
5. Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2021 poz. 1119 z późn. zm.)
6. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2020 poz. 2050 z późn. zm.)
7. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245)
8. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2016-2022 z dnia 17.12.2015 r.

Do zadań własnych gminy, wskazanych przez Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. Definicja zjawiska przemocy w rodzinie.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 *Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* **przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych oraz innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które występuje na całym świecie. Najczęściej dotyka ona najsłabszych, którzy nie potrafią sami się obronić, przede wszystkim kobiety, dzieci i seniorów. Przemoc ta jest tym bardziej dotkliwa, ponieważ pochodzi od osób najbliższych, które powinny obdarowywać miłością i gwarantować poczucie bezpieczeństwa. Każdej z wymienionych rodzajów przemocy towarzyszą charakterystyczne jej formy.

Zjawisko przemocy w rodzinie odkrywa wiele mitów i fałszywych przeświadczeń. Z jednej strony przeszkadzają one w pomaganiu ofiarom przemocy, z drugiej, służą usprawiedliwianiu sprawców. Część błędnych przekonań powoduje, iż ofiary przemocy, uważają, że nie można temu zapobiec, że nie mają na to wpływu. Zdaniem socjologów kulturowo uwarunkowanym źródłem konfliktów rodzinnych jest współczesny model rodziny, który izoluje ją od otoczenia. Sprawia, że rodzina boryka się sama ze swymi problemami, bez wsparcia z zewnątrz. Rodzina w swojej naturze zawiera wiele czynników konfliktogennych. Jednym z nich jest fakt skupienia różnych płci, temperamentów, osobowości, potrzeb zainteresowań czy doświadczeń jednostek w rodzinie.

W procesie diagnozy zjawiska przemocy domowej ważne są następujące aspekty:

- ➔ intencjonalność, tzn. jest zamierzonym i świadomym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby;
- ➔ nierównomierność sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doświadczająca przemocy jest słabsza a osoba ją stosująca - silniejsza
- ➔ naruszenie praw i dóbr osobistych – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa drugiej strony: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.;
- ➔ występowanie cierpienia i bólu - osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej strony na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że będąc poddaną takiemu oddziaływaniu ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczną**, obejmującą działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne. Przykłady: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy
2. **Przemoc psychiczną**, która jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, wykorzystującym mechanizm procesów psychologicznych. Przykłady: poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie groźb
3. **Przemoc seksualną**, działającą w obszarze zachowań seksualnych, naruszającą intymność pożycia. Przykłady: sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych
4. **Przemoc ekonomiczną**, dotyczącą warunków materialnych, która opiera się na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy. Przykłady: niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia

Inną z form przemocy wymienianą w literaturze jest **zaniedbanie**, oznaczające niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych, intelektualnych i psychicznych. Występuje głównie wobec dzieci i osób starszych. Ma charakter intencjonalny, odnoszący się zazwyczaj do zachowań świadomych i niezamierzonych. Wynika głównie z niedojrzałości lub niewydolności wychowawczej rodziców czy opiekunów. Często do zaniedbania emocjonalnego dochodzi w rodzinach, w których dziecko jest świadkiem przemocy fizycznej lub psychicznej stosowanej wobec osób dorosłych.

III. Skutki przemocy

Skutki przemocy mogą być następujące: niska samoocena, poczucie winy, lęk, depresja, podejrzliwość, utrata nadziei na zaprzestanie przemocy przez partnera, ciągły niepokój połączony z intruzyjnymi myślami, lęki, zaburzenia snu, chwiejność emocjonalna, zaburzenia koncentracji uwagi, nadpobudliwość, chroniczne bóle, dolegliwości przewodu pokarmowego, bóle głowy, uogólniona złość i uraza do wszystkich ludzi, myśli i próby samobójcze, poczucie mniejszej wartości, poczucie piętna, silnie zaznaczone mechanizmy obronne, takie jak zaprzeczanie czy wyparcie, psychogenna amnezja, odrętwienie uczuciowe.

Na skutek przemocy u ofiary zmienia się sposób widzenia świata, staje się on nieprzyjazny, niepokojący. Osoby doznając przemocy widzą siebie jako osoby bez wartości, winne, bezsilne. Pojawia się u nich

rezygnacja, poczucie utraty kontroli, tolerancja przemocy, niepewność, cierpienie. Ofiary przemocy często próbują sobie radzić z trudnościami za pomocą leków przeciwbólowych, uspokajających lub alkoholu. Na skutek przemocy dochodzi u osób doświadczających przemocy do wyuczonej bezradności. Wyuczona bezradność jest poddaniem się, zaprzestaniem działania wynikającego z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia.

Doświadczanie przemocy w niektórych przypadkach może prowadzić do powstania u osoby doznającej przemocy zespołu stresu pourazowego. Osoba z tym zespołem może odizolowywać się od ludzi, nie reagować na otoczenie. Mogą wystąpić zaburzenia ze strony układu autonomicznego, takie jak wzmożony stan czuwania, wzmożenie odruchów orientacyjnych, bezsenność, zaburzenia nastroju, stany depresyjne, myśli samobójcze; nieprawidłowości zachowania – nadużywanie alkoholu, leków.

Charakterystyczne dla przemocy są zjawiska takie jak:

→ **Pranie mózgu**

Pranie mózgu jest istotą przemocy psychicznej. Polega na systematycznym wpływaniu na poglądy, postawy i przekonania drugiej osoby. Odbywa się poprzez poniżanie, degradację, nieustanne groźby oraz pokazywanie swojej przewagi a także przez izolowanie od innych ludzi i ogniskowanie uwagi na sobie przez tworzenie atmosfery zagrożenia. Jednocześnie sporadycznie okazywana jest przychylność oraz pobłażliwość czy zadowolenie z reakcji osoby poddanej takim oddziaływaniom. Powoduje to często chęć (także nieświadomą) zasłużenia na pochwałę. Zabiegi te stosowane są w celu zmiany przekonań i postaw drugiej osoby. Z biegiem czasu i pod ich wpływem zmieniają się uczucia i potrzeby zgodnie z intencją osoby manipulującej. Efektem takich oddziaływań jest zmiana także obrazu siebie – osoba w ten sposób traktowana zaczyna myśleć o sobie zdaniami zasłyszonymi od agresora. Przez stopniowe odcinanie jej od świata poza tą relacją nie może zestawić tych poglądów ze zdaniem innych ludzi. Postrzegają siebie jako głupie więc w rezultacie nie podejmują się trudniejszych zadań, co prowadzi do coraz gorszego zdania o sobie i przez to potwierdzania zasłyszanych na swój temat epitetów.

→ **Wyuczona bezradność**

Jest efektem szeregu doświadczeń, które nie prowadziły do osiągnięcia celu. Tak dzieje się w sytuacji przemocy – osoba, która jej doświadcza próbuje zmienić sytuację. Jednak podejmując wysiłki, które były albo niewystarczające albo skierowane na niemożliwą zmianę lub niekonsekwentne, osłabia się i nabiera przekonania o własnej bezsilności. W takim stanie emocjonalnym podejmowanie kolejnych działań jest coraz trudniejsze i jeżeli nie przynosi efektów, odbiera wiarę we własną sprawczość. W skrajnym przypadku można mieć do dyspozycji konkretne środki lecz przez niewiarę w ich skuteczność, nie sięgnąć po nie. Dlatego tak ważna jest metoda małych, realnych i wykonalnych kroków. Stopniowo podejmując działania przynoszące efekt można zyskać także zmianę w myśleniu o własnej skuteczności.

→ **Poczucie winy**

Charakterystycznym dla obrazu przemocy jest występowanie poczucia winy u osoby doświadczającej przemocy oraz jego brak u osoby stosującej przemoc. Wynika to z mechanizmów obronnych używanych przez te dwie strony – osoba stosując przemoc obwinia o nią drugą stronę – jest to swoista strategia, która oddala od niej nieprzyjemne odczucie winy i dyskomfort z nią związany. Przybiera to często postać wyrzutów czy fałszywych uzasadnień typu: gdybyś mnie nie prowokował/a, co z ciebie za matka/ojciec, jakbyś się bardziej starał/a, to bym tego nie zrobił/ła, to przez ciebie. Osoba doświadczając przemocy i przyjmując za to winę na siebie jednocześnie w paradoksalny sposób uzasadnia sobie ten niewyobrażalny fakt, że ktoś bliski ją krzywdzi. Skoro wina leży po jej stronie, to jest to łatwiej zaakceptować niż fakt zdrady zaufania. Świat nadal jest bliski i bezpieczny skoro to wie, kto za to odpowiada. Jest to jednak fałszywe poczucie winy, gdyż powstaje na skutek mechanizmu prania mózgu, jest wszczepione przez szereg działań drugiej strony. Często prowadzi także do prób naprawienia szkód i chęci zmiany zachowania w kierunku pożądanym przez agresora. Są one nieskuteczne, gdyż nie mają podstaw w faktach. Za przemoc odpowiedzialna jest jedynie osoba ją stosująca.

Czynniki ryzyka wystąpienia przemocy

- Społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy widoczne zarówno w zachowaniach panujących w danej grupie, patriarchalnej strukturze, jak i w języku;
- Wzorzec zachowania wyniesiony z rodziny pochodzenia – większość osób stosujących przemoc bezpośrednio jej doświadczająca jako dzieci lub była jej świadkami;

- Uzależnienie i nadużywanie alkoholu osłabiają kontrolę impulsów, ale nie odpowiadają za przemoc, raczej z nią współwystępują;

IV. Zadania służb powołanych do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemy w rodzinie i procedura Niebieskiej Karty.

Podmioty wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu przemy w rodzinie wskazane do realizowania działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” to:

1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej)
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3. Policja
4. Publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia
5. Placówki oświatowo-wychowawcze.

Każda z wymienionych instytucji w ramach swoich kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemy w rodzinie oraz do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty w razie uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemy. Zobowiązuje do tego *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*.

W myśl tych przepisów w ramach procedury „Niebieskiej Karty” **pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej (MOPS, PCPR):**

1. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
2. udziela kompleksowych informacji o: możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
4. zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocnej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemy w rodzinie;
5. może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury przedstawiciel **gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:**

1. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
2. udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy,
3. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
4. może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-educacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury **funkcjonariusz Policji:**

1. udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby,

- co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
 4. przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
 5. przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
 6. podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

W ramach procedury **przedstawiciel ochrony zdrowia**:

1. każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.
2. Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta - A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona.
3. Przedstawicielem ochrony zdrowia uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny.

W ramach procedury **przedstawiciel oświaty** udziela kompleksowych informacji o:

1. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
2. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
4. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
5. udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Procedura Niebieskiej Karty

Procedura została stworzona z myślą o rodzinach, gdzie występuje przemoc. Jest skoordynowanym systemem pomocy z jednej strony oraz ściśle określoną ścieżką postępowania, która opiera się na czterech formularzach tj. **Kartach A, B, C i D**.

Procedurę rozpoczyna poprzez wypełnienie **Karty A** pracownik: Policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia lub Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. KARTA A zostaje wypełniona, gdy pracownik ma podejrzenie, że w danej rodzinie stosowana jest przemoc. Wtedy także osoba

doświadczająca przemocy otrzymuje **Kartę B** zawierającą spisane informacje o: przemoc, o prawach jej przysługujących oraz adresy lokalnych miejsc pomocowych.

Następnie KARTA A jest przekazywana w ciągu **7 dni** do **Zespołu Interdyscyplinarnego**, który funkcjonuje w każdej gminie. Przewodniczący/a Zespołu w ciągu 3 dni zobowiązany jest powołać **grupę roboczą**.

W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele zawodów, którzy mogą być pomocni w tej, konkretnej sytuacji. Mogą to być np.: policjant, pracownik socjalny, psycholog szkolny, przedstawiciel organizacji pozarządowej udzielającej wsparcia, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ale także kurator sądowy czy pracownik świetlicy środowiskowej. Grupa robocza zapoznaje się z dokumentacją i zaprasza na spotkanie osobę doświadczającą przemocy. W trakcie tego spotkania ustalają wspólnie plan wsparcia – **Karta C**, który w toku całej procedury jest monitorowany i ewentualnie modyfikowany stosownie do wydarzeń i potrzeb osoby doświadczającej przemocy.

Osoba stosująca przemoc jest także zaproszona na osobne spotkanie z grupą roboczą. Wówczas wypełniana jest **Karta D**, która stanowi dokumentację z tego spotkania. Ma ono na celu wskazanie konsekwencji prawnych i psychologicznych stosowania przemocy oraz ukazać ścieżki zmiany zachowań.

Ważnym czasem jest okres monitorowania i realizacji indywidualnego planu pomocy – wtedy członkowie grupy roboczej mają za zadanie wspierać osobę doświadczającą przemocy i ewentualnie korygować plan pomocy. W przypadku pojawienia się kolejnych sytuacji przemocowych, po ich zgłoszeniu (do grupy roboczej lub Policji) wypełnia się kolejne **Karty A**, lub stosowną notatkę i dołącza do dokumentacji Niebieskiej Karty.

Procedura zostaje zakończona, gdy ustanie przemoc lub powstaje uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu jej dalszego stosowania. W sytuacji, gdy po zamknięciu procedury pojawiają się kolejne akty przemocy procedura może zostać ponownie otwarta.

V. Uprawnienia osób doznających przemocy w rodzinie, wynikające z przepisów prawa

Uprawnienia osoby doznającej przemocy w rodzinie, wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 poz. 1249, z późn. zm.) nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, samorząd województwa, wojewodę), ale również na administrację rządową ważne zadania mające na celu zbudowanie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie kraju. Realizacja poszczególnych zadań polega między innymi na wdrażaniu w środowisku lokalnym działań profilaktycznych, zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie, udzielaniu wyspecjalizowanej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz na podejmowaniu działań zmierzających do zmiany postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- interwencji kryzysowej i wsparcia,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc w rodzinie korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie – zespół złożony z pracownika socjalnego, funkcjonariusza policji i przedstawiciela służby zdrowia – ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je w rodzinie zastępczej lub placówce oświatowo-wychowawczej – w myśl art. 12 a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

- osoba doznająca przemocy może dodatkowo żądać, aby Sąd zobowiązał osobę stosującą przemoc do opuszczenia mieszkania, jeżeli zamieszkiwanie z nią staje się uciążliwe.

Pamiętajmy, że: PRZE-MOC to bezprawne działanie jednej osoby przeciwko mocy osobistej drugiej, PO-MOC to wszelkie działania, które pozwalają na odbudowanie wewnętrznej mocy każdego człowieka tak, aby potrafił samodzielnie kierować swoim życiem, chronić się przed przemocą i żyć godnie. Każdy z nas ma niezbywalne prawa osobiste, jednym z najważniejszych jest prawo do spokojnego i godnego życia.

Miejsca pomocy na terenie Gminy:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który odpowiada za obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego, pomoc pracowników socjalnych, asystentów rodziny, w razie potrzeby niezbędna pomoc finansowa
- Komisariat Policji w Orzeszu – w zakresie interwencji domowych, kontaktu z dzielnicowymi, prowadzenie postępowań pod kątem popełnienia przestępstwa, izolacja osoby stosującej przemoc
- Punkt Konsultacyjny – pomoc konsultanta do spraw uzależnień (czwartki) i pomoc psychologa dla dzieci i dorosłych (poniedziałki) dla osób uzależnionych jak i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – w ramach motywowania do podjęcia leczenia odwykowego (dyżury w środy)
- Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej – działający od poniedziałku do piątku przy Bibliotece Miejskiej w Orzeszu
- Pomoc żywnościowa w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa – gdzie potrzebne jest skierowanie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy – prowadzona w pierwszy i trzeci czwartek miesiąca przez Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana” w pomieszczeniach Straży Pożarnej w centrum Orzesza
- Pomoc psychologiczna i pedagogiczna w orzeskich placówkach oświatowych

Miejsca pomocy na terenie Powiatu:

- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych (m.in. interwencja kryzysowa, kierowanie do specjalistycznych ośrodków wsparcia, pomoc psychologiczna dla dzieci i dorosłych, pomoc prawna, program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc)
- Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana” w Mikołowie – oferuje pomoc psychologiczną, prawną, możliwość udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, udział w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy
- Stowarzyszenie „Dogma” – nieodpłatna pomoc prawna przy Starostwie Powiatowym w Mikołowie.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mikołowie – działania związane z diagnozą dysfunkcji dotyczących uczniów, pomoc w procesie edukacji
- Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – schronienie dla osób doświadczających gorącej przemocy, Ośrodki zapewniają kompleksową pomoc wraz z noclegiem i wyżywieniem (Wodzisław Śląski, Świętochłowice)

VI. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Orzesze.

Przemoc może dotknąć rodziny bez względu na status społeczny, materialny, płeć czy kraj pochodzenia. Najczęściej przemocy doznają osoby, które dysponują mniejszymi możliwościami (zasobami) oraz znajdują się w sytuacji zależności, np. dzieci, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety. Jak podaje literatura tematów do czynników sprzyjających przemocy w rodzinie zalicza się: izolację geograficzną rodziny i osób doświadczających przemocy, izolację społeczną, stres ekonomiczny, problemy zdrowotne, brak umiejętności wychowawczych, ciężę i urodzenie pierwszego dziecka, dysfunkcje rodziny, nadużywanie alkoholu i narkotyków, nierówności w wykształceniu oraz pozycji zawodowej i społecznej. Osobami

stosującymi przemoc często są osoby uzależnione bądź mające problem z alkoholem, co z kolei może wiązać się ze współzależnieniem partnera. Dokonanie diagnozy zjawiska przemocy jest trudne. Wiele jest bowiem przykładów przemocy nieujawnianej i niewykazywanej w żadnych statystykach. Temat przemocy jest również trudny ze względu na stereotypy głęboko zakorzenione w świadomości społeczeństwa, np. przemoc to prywatna sprawa rodziny.

Poniżej przedstawiono dane wynikające z informacji zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w Orzeszu, dotyczące zjawiska przemocy domowej na terenie gminy.

Zespół Interdyscyplinarny najczęściej otrzymuje informację na skutek interwencji Policji, która jest dominującą instytucją w zakładaniu Niebieskich Kart, drugie miejsce w zgłaszaniu przypadków przemocy zajmuje pomoc społeczna – zarówno pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Czasami fakt stosowania przemocy ujawnia się w szkole i wtedy Karta zakładana jest przez pracowników Oświaty. Sporadycznie Niebieską Kartę zakłada służba zdrowia i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zdajemy sobie sprawę z tego, że powyższe dane nie odzwierciedlają w całości problemu. Część spraw pozostaje w czterech ścianach i jak dotąd nie ujrzała światła dziennego, bo nie doszło do interwencji. Z danych powyższych wynika, że zjawisko przemocy na przestrzeni ostatnich kilku lat ma tendencję wzrostową. Wzrasta jednakże również świadomość społeczna, np. poprzez dostęp do internetu, kampanie w mediach. Dzięki pracy grup roboczych i wzrostowi świadomości na temat możliwości ochrony osób doznających przemocy – w części rodzin na skutek ponownych interwencji zakładane są kolejne karty – jako kolejne zdarzenia w rodzinie. Karty te są dołączane do dokumentacji trwającej procedury.

Tabela nr 1. Ilość założonych „Niebieskich Kart” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów:

Liczba założonych Niebieskich Kart		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Liczba założonych Niebieskich Kart – ogółem:		40	33	21	47
W tym założonych przez:	Policję	31	25	19	30
	Pomoc społeczną (MOPS, PCPR)	6	6	1	10
	Oświatę	3	2	0	4
	Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	1	1
	Służbę zdrowia	0	0	0	2
Liczba Niebieskich Kart założonych jako kolejne zdarzenie w rodzinie, gdzie toczy się już procedura		3	9	6	7

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Z tabeli nr 1 wynika, że liczba Niebieskich Kart do 2020 spadała, rok 2020 jest znamionym okresem pandemii, kiedy wszystko znalazło się w niecodziennym porządku, skutkiem czego jest spadek liczby ujawnianych przypadków przemocy i zakładanych Niebieskich Kart o połowę, natomiast rok 2021 przyniósł ponad dwukrotny wzrost liczby założonych Niebieskich Kart.

Tabela nr 2. Liczba rodzin i osób w rodzinach, wobec których w danym roku prowadzona była procedura Niebieskiej Karty (Karty założone w roku bieżącym i kontynuacje z lat poprzednich):

Rok:	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	63	68	50	60
Liczba osób w rodzinach	233	246	176	220

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Jak wynika z tabeli nr 2 liczba rodzin od 2018 roku wzrastała, w roku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemiologicznego spadła, natomiast znacznie wzrosła w roku kolejnym.

Tabela nr 3. Liczba sprawców i ofiar przemocy w rodzinach.

		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Liczba sprawców		41	32	20	46
W tym	Kobiety	4	3	2	11
	Mężczyźni	37	29	18	35
Liczba ofiar		53	41	23	61
W tym	Kobiety	31	28	19	34
	Mężczyźni	5	1	1	7
	Dzieci	17	12	3	20
W tym	Seniorzy	2	1	4	5

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Można zaobserwować, że osobami stosującymi przemoc są głównie mężczyźni, natomiast z tabeli nr 3 wynika, że wzrasta liczba kobiet podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Jeśli chodzi o osoby doznające przemocy – przeważnie kobiety (na porównywalnym poziomie), wzrosła liczba mężczyzn i seniorów, oraz po roku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemiologicznego i wdrożonej w szkołach nauki zdalnej zaznacza się znaczący wzrost ujawnionych przypadków przemocy wobec dzieci.

Tabela nr 4. Liczba zakończonych procedur Niebieska Karta

Rok	2018	2019	2020	2021
Z uwagi na ustanie przemocy i zrealizowanie planu pomocy	28	32	24	33
Z uwagi na brak zasadności podejmowania działań w trybie Niebieskiej Karty	2	3	6	8

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

W toku diagnozowania sytuacji przemocy w rodzinach, zauważa się wzrost procedur podstawą zakończenia których jest brak zasadności podejmowania działań w trybie Niebieskiej Karty, co świadczy o częstszym wykorzystywaniu procedury jako narzędzia rozwiązania konfliktu w rodzinie czy walki o pozycję w sprawach rozwodowych.

Policja.

Z danych statystycznych Komisariatu Policji w Orzeszu przedstawionych w tabeli nr 5 wynika, że spada liczba interwencji domowych związanych z przypadkami ujawnienia przemocy domowej i nadużywania alkoholu. Liczba zakładanych Niebieskich Kart przez funkcjonariuszy Policji waha się w zależności od rozeznawanych przypadków. Policja kieruje również wnioski do Sądu Rodzinnego w sprawach dotyczących małoletnich – od 2018 r. liczba wniosków spadła z 12 do 9, natomiast wzrosła w 2021 r do 16. Na przestrzeni lat wzrosła również liczba postępowań prowadzonych przez Wydział Kryminalny pod kątem popełnienia przestępstwa z art. 207 Kodeksu Karnego – stosowanie przemocy w rodzinie.

Tabela nr 5. Dane Komisariatu Policji w Orzeszu dotyczące przemocy domowej.

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba interwencji domowych związanych z przemocą domową	177	161	157	105
Liczba interwencji domowych związanych z nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie	154	133	142	93
Liczba założonych Niebieskich Kart przez funkcjonariuszy orzeskiej Policji (karty wszczynające i jako kolejne zdarzenia w rodzinach)	39	47	26	39
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rodzinnego w sprawach dotyczących małoletnich	12	11	9	16
Liczba spraw prowadzonych pod kątem przestępstwa z art. 207 Kodeksu Karnego – stosowanie przemocy w rodzinie	17	22	18	20

Źródło: dane Komisariatu Policji w Orzeszu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Struktura systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest oparta o funkcjonujące w każdej gminie Zespoły Interdyscyplinarne, których obsługę administracyjno-techniczną powierzono Ośrodkom Pomocy. Są to powołane na mocy art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie struktury organizacyjne. Przedstawiciele tych jednostek realizują i podejmują czynności związane z procedurą „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela nr 6. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych

Rok:	2018	2019	2020	2021
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	4
Liczba spotkań grup roboczych	140	148	83	146
Liczba protokołów z posiedzeń grup roboczych	140	148	83	146

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego czynnie uczestniczą w posiedzeniach, zgodnie z ustawą mają się one odbywać nie rzadziej niż raz na 3 miesiące – są to 4 spotkania w roku. Pracę z rodzinami dotkniętymi przemocą prowadzą grupy robocze, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji powołanych w skład Zespołu. Liczba spotkań grup roboczych jest adekwatna do zakładanych Niebieskich Kart – dla każdej rodziny powołana jest odrębna grupa robocza.

Działania podjęte na rzecz osób doznających przemocy.

Tabela nr 7. Liczba osób dotkniętych przemocą, którym udzielono schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia oraz objętych terapią grupową i indywidualną

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin, którym udzielono schronienia	2	0	1	1
Liczba osób, którym udzielono schronienia	2	0	1	1
Liczba osób dotkniętych przemocą biorących udział w grupach wsparcia	11	15	18	18
Liczba osób dotkniętych przemocą biorących udział w terapii indywidualnej	33	39	43	58

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Każda z osób doznających przemocy domowej jest informowana przez członków grupy roboczej

o możliwości skierowania do Powiatowego Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (głównie kierowane są do Wodzisławia Śląskiego lub do Świętochłowic, w zależności od wolnych miejsc). Skierowanie do takiej placówki odbywa się podstawie pisma Ośrodka Pomocy i potwierdzenia informacji o toczącej się procedurze Niebieskiej Karty w danej rodzinie. Pobyt jest nieodpłatny, osoby doznające przemocy mogą tam uzyskać wszelką potrzebną pomoc. Natomiast niewiele osób doznających przemocy decyduje się na skorzystanie z tego rodzaju wsparcia, głównie z uwagi na odległość od miejsca zamieszkania, pracy i nauki dzieci.

Tabela nr 8. Liczba rodzin i osób z problemem przemocy domowej objętych pomocą finansową MOPS i pomocą żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa.

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin, objętych pomocą finansową MOPS	13	9	7	5
W tym liczba osób	49	23	20	29
Liczba rodzin, objętych pomocą żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa	13	11	8	8
W tym liczba osób	49	39	27	40

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Z tabeli nr 8 można wywnioskować, że w stosunku do ogólnej liczby rodzin objętych procedurą tylko niewielka ich część kwalifikuje się do pomocy finansowej i żywnościowej. Większość rodzin znajduje się w stabilnej sytuacji finansowej, nie mają potrzeby zwracać się o wsparcie w tym zakresie.

Tabele nr 9 i nr 10 ukazują działania grup roboczych mające na celu ochronę małoletnich oraz osób doznających przemocy. W ramach diagnozy każdego przypadku wszczętej procedury, analizowana jest sytuacja dzieci i w celu ochrony ich praw kierowane są wnioski o wgląd w sytuację małoletnich. Na skutek rozeznania przez Sąd – w części przypadków ograniczona zostaje władza rodzicielska i nakładany jest nadzór kuratora rodzinnego. Dla części rodzin Sąd nakłada obowiązek współpracy z asystentem rodziny zatrudnionym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, nieznaczna liczba rodzin decyduje się na taką formę pomocy dobrowolnie.

Tabela nr 9. Przyznany asystent rodziny lub nałożony nadzór kuratora Sądu Rodzinnego w rodzinach z problemem przemocy

Rok	2018	2019	2020	2021
Ilość rodzin z problemem przemocy objętych pomocą asystenta rodziny	3	1	0	5
Ilość rodzin z problemem przemocy, wobec których sąd Rodzinny zastosował nadzór kuratora rodzinnego	14	10	1	11

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Tabela nr 10. Liczba rodzin, wobec których przekazano informację do Sądu Rodzinnego i do Prokuratury Rejonowej

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin wobec których przekazano informację do Sądu Rodzinnego	18	16	7	15
Liczba rodzin wobec których przekazano informację do Prokuratury Rejonowej	3	4	3	4

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Środki prawne wobec osób stosujących przemoc.

W ramach pracy grup roboczych z osobami, które stosują przemoc wobec swoich najbliższych – osoby te kierowane są do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Liczbę osób skierowanych w poszczególnych latach do udziału w tym programie przedstawia tabela nr 11. Przez kilka lat Program, prowadzony był na terenie powiatu przez Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana”. W roku 2020 r. z powodu obostrzeń epidemiologicznych nie było możliwości prowadzenia zajęć, wznowiono je w 2021 roku. Natomiast w 2022 r. program dla osób stosujących przemoc odbywał się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych. Grupa robocza nie ma możliwości zobligowania kogoś do udziału, może tylko motywować osoby podejrzane o stosowanie przemocy, udział w programie zależy od ich woli i nie wszystkim udaje się ukończyć cykl zajęć. Zdarzają się sytuacje, kiedy to Sąd Rodzinny nakazuje sprawcy ukończenie Programu.

Tabela nr 11. Liczba sprawców przemocy, którzy zostali skierowani w danym roku do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym i objętych działaniami terapeutycznymi

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	4	9	0	2
Liczba osób stosujących przemoc, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny	4	5	0	0
Liczba osób stosujących przemoc objętych działaniami terapeutycznymi	13	16	19	16

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Organy do tego powołane mają możliwość stosować środki karne wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy. Sąd orzeka zakaz zbliżania się do osób, wobec których stosowały przemoc, często nakłada również wobec tych samych osób nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu, wydaje wyroki skazujące w przypadkach udowodnienia przestępstwa. W pojedynczych przypadkach, kiedy po nałożeniu nakazu opuszczenia lokalu osoby stosujące przemoc nie mają gdzie przebywać, Ośrodek Pomocy Społecznej zapewni tymczasowe miejsce w schronisku dla osób bezdomnych. Osoby skazane wyrokiem sądu za stosowanie przemocy nad członkami rodziny, na podstawie art. 207 Kodeksu Karnego odbywają karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym za popełnione przestępstwo, lub ograniczenia wolności poprzez dozór elektroniczny. W tabeli poniżej widnieje liczba osób, wobec których zastosowano dostępne środki prawne i karne.

Tabela nr 12. Środki prawne zastosowane wobec osób stosujących przemoc:

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba osób stosujących przemoc wobec których wydano zakaz zbliżania	3	5	2	3
Liczba osób stosujących przemoc wobec których wydano nakaz opuszczenia mieszkania w związku ze stosowaniem przemocy	0	5	2	3
Liczba osób stosujących przemoc osadzonych w areszcie śledczym lub zakładzie karnym	0	1	0	1

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzeszu

Z badań wynika, że nadużywanie alkoholu i alkoholizm są przyczynami współistniejącymi z przemocą podobnie jak wiele innych zjawisk. Często problemy rodzinne wywołują silny stres, co pociąga za sobą popadanie w alkoholizm lub uzależnienie od narkotyków. Przyczyny przemocy domowej są wieloaspektowe

i wymagają analizy w kontekście relacji istniejących w rodzinie. Tabela nr 13 przedstawia liczbę wniosków skierowanych do GKRPA w toku pracy grup roboczych.

Tabela nr 13. Liczba osób objętych procedurą niebieskiej Karty skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – celem dalszych działań

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba osób wobec których członkowie grup roboczych skierowali wniosek o podjęcie działań do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	26	16	13	14

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Tabela nr 14. Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzeszu

Rok	2018	2019	2020	2021
Ilość zgłoszonych wniosków związanych z nadużywaniem alkoholu	34	33	15	26
Ilość osób, u których stwierdzono problem w badaniu biegłych	2	7	7	6
Ilość wniosków skierowanych do Sądu o leczenie odwykowe	35	37	13	24
Ilość osób uzależnionych stosujących przemoc	25	16	11	13
Ilość osób uzależnionych doznających przemocy	1	0	2	1

Źródło: Dane MOPS i GKRPA w Orzeszu

Z danych zamieszczonych w tabeli nr 14 wynika, liczba osób, wobec których wpłynęły wnioski o leczenie odwykowe waha się. Niewielka część osób decyduje się na skierowanie do biegłych celem stwierdzenia uzależnienia. Osoby z problemem alkoholowym w ramach motywowania przez członków GKRPA same zgłaszają się na terapię, część osób zaprzeczających problemowi kierowana jest do biegłych sądowych lub decyduje by ewentualny nakaz leczenia wydał bezpośrednio Sąd Rodzinny.

Widać również, że znacznie więcej jest osób uzależnionych stosujących przemoc niż uzależnionych doznających przemocy – są to sporadyczne przypadki.

Kierowanie do pomocy specjalistycznej.

Trzeba podkreślić, iż przemoc nie jest rozwiązaniem konfliktów rodzinnych i bezpośrednia reakcja na nią, jak również długotrwałe jej skutki przyczyniają się do wewnętrznego rozbicia rodziny. Z tego powodu ważne jest by osoba doznająca przemocy w miarę możliwości jak najszybciej uzyskała dostęp do profesjonalnego wsparcia psychologicznego, do czego każdorazowo motywują członkowie grup roboczych. W tabeli nr 15 przedstawiono liczbę rodzin i osób skierowanych do skorzystania z poradnictwa specjalistycznego, tabela nr 16 przedstawia rozbicie na różne rodzaje poradnictwa.

Tabela nr 15. Liczba osób i rodzin, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	63	68	50	60
W tym liczba osób	120	107	176	220

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Tabela nr 16. Liczba osób kierowanych przez grupy robocze do uzyskania wsparcia specjalistycznego z podziałem na rodzaje udzielonego poradnictwa:

Rodzaj poradnictwa / ilość osób	Rok 2018	2019	2020	2021
Poradnictwo medyczne	15	22	31	23
Poradnictwo psychologiczne	63	77	59	78
Poradnictwo prawne	39	46	39	49
Poradnictwo socjalne	98	129	60	71
Poradnictwo zawodowe i rodzinne	55	60	43	77

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu są w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym z osobami doznającymi przemocy, w ramach comiesięcznego monitorowania ich sytuacji na bieżąco przekazują informacje o miejscach i instytucjach udzielających pomocy i wsparcia specjalistycznego, podejmują działania niezbędne dla poprawy funkcjonowania rodzin i ich ochrony.

Profilaktyka

W zakresie podnoszenia wrażliwości i świadomości społecznej dzieci i młodzieży 10 orzeskich szkół realizuje zajęcia profilaktyczne i edukacyjno-wychowawcze, w szeroko pojętej tematyce problemów społecznych, w tym przeciwdziałania przemocy domowej i kształtowania dobrych nawyków i postaw.

Tabela nr 17. Liczba zajęć profilaktycznych przeprowadzonych w szkołach i świetlicach oraz ich uczestników

Rok	2018	2019	2020	2021
Liczba zajęć przeprowadzonych w szkołach i świetlicach	152	276	101	512
Liczba uczestników zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach	1536	1365	1530	1965

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzeszu

VII. Adresaci i realizatorzy programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dotyczy osób zamieszkujących na terenie gminy Orzesze.

Skierowany jest przede wszystkim do:

1. rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy,
2. rodzin i osób zagrożonych wystąpieniem przemocy,
3. przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą, m.in. pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogów szkolnych, przedstawicieli służby zdrowia, przedstawicieli prokuratury, przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Realizatorzy Programu:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu,
2. Komisariat Policji w Orzeszu
3. Placówki oświatowe na terenie gminy
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
5. Placówki służby zdrowia
6. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
7. Sąd Rejonowy w Mikołowie,
8. Inne instytucje i organy, które podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VIII. Założenia i cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Orzesze na lata 2023-2027.

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła osoba doznająca przemocy.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY :

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Orzesze

Cel główny będzie realizowany poprzez **cele szczegółowe:**

1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie
2. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
3. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej oraz podejmowanie działań w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem.
4. Wspieranie ofiar przemocy w sytuacjach kryzysowych.
5. Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Opis działań, podmioty odpowiedzialne za realizację celów szczegółowych, źródła finansowania i wskaźniki realizacji działań przedstawia poniższa tabela:

Cel główny					
Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Orzesze					
Cele szczegółowe	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań	
1. Funkcjonowanie Interdyscyplinarnego Zespołu do spraw Przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1.1. Ścisła współpraca z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Orzesze 1.2. Szybkie i skuteczne podejmowanie działań w celu kompleksowej pomocy	MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświaty MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Kuratorzy sądowi	Budżet Miasta Budżet Miasta	1. Liczba jednostek współpracujących w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego 1. Liczba osób i rodzin objętych działaniami pomocowymi	
	1.3. Wypracowanie procedur podejmowanych w obecności ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie indywidualnej dla każdego przypadku planu działania 1.4. Kierowanie ofiar i sprawców do odpowiednich specjalistów	MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Kuratorzy sądowi, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Placówki Służby Zdrowia, Kuratorzy sądowi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych	Budżet Miasta Budżet Miasta	1. Liczba stworzonych planów działania 1. Liczba osób, rodzin, które skorzystały z pomocy specjalistycznej	
	1.5. Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których doszło do przemocy	MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorzy sądowi	Budżet Miasta	1. Liczba rodzin, w których prowadzony jest monitoring prowadzonej procedury Niebieskiej Karty	
	1.6. Regularne prace Zespołu Interdyscyplinarnego odbywające się poprzez spotkania zarówno w Zespole, jak i w orzeczonych przez niego Grupach Roboczych	MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Kuratorzy sądowi, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba protokołów z posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Liczba spotkań grup roboczych 3. Liczba protokołów z posiedzeń grup roboczych	

Cele szczegółowe	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
2. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.	2.1. Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty, 2.2. Poradnictwo o specjalistyczne (kierowanie do odpowiednich specjalistów: prawnika, terapeuty, Ośrodka Interwencji Kryzysowej i innych) 2.3. Podejmowanie działań zmierzających do udzielenia bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą - w razie konieczności 2.4. Udzielenie pomocy finansowej, żywnościowej i rzeczowej w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb rodziny dotkniętej przemocą.	MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Placówki Szkoły Rodzinie w Łaziskach Górnych MOPS Orzesze, Placówki Oświatowe, Placówki Szkoły Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe MOPS Orzesze, Komisariat Policji w Orzeszu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych MOPS Orzesze, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta Budżet Miasta Budżet Państwa Budżet Miasta Budżet Miasta Środki pochodzące z projektów unijnych	1. Liczba założonych Niebieskich Kart 2. Liczba osób które skorzystały z pomocy specjalistów 1. Liczba osób i rodzin którym udzielono schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla ofiar przemocy 1. Liczba rodzin z problemem przemocy domowej objętych pomocą finansową MOPS 2. Liczba rodzin objętych programem POPŻ.
3. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej oraz podejmowanie działań w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem.	3.1. Dystrybucja plakatów, ulotek i broszur dotyczących zjawiska przemocy rodzinie i możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy na terenie Gminy Orzesze i Powiatu Mikołowskiego 3.3. Upowszechnianie informacji na temat przeciwdziałania przemocy na stronie internetowej 3.6. Prowadzenie zajęć edukacyjnych w szkołach i świetlicach	MOPS Orzesze, Placówki Oświatowe, Placówki Szkoły Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych MOPS Orzesze, Urząd Miejski Placówki Oświatowe, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta Budżet Miasta Budżet Miasta	1. Liczba instytucji na terenie gminy, w których dostępne są broszury i ulotki o charakterze informacyjnym – edukacyjnym na temat przemocy domowej 1. Liczba umieszczonych informacji na stronach internetowych 1. Liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych w szkołach i świetlicach 2. Liczba uczestników zajęć profilaktycznych w szkołach i świetlicach

Cele szczegółowe	Opis działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródło finansowania	Wskaźniki realizacji działań
4. Wspieranie ofiar przemocy w sytuacjach kryzysowych	4.1. Udzielanie w sparcia ofiarom przemocy (emocjonalnego, psychologicznego, prawnego) 4.2. Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat instytucji i organizacji udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej 4.3. Przekazywanie informacji o sytuacji w rodzinach w celu ich ochrony i pomocy w wynikającej z przepisów prawa organom Sądu i Prokuratury. 4.4. Udział w terapii indywidualnej lub grupowej	MOPS Orzesze, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia
		MOPS Orzesze, Komisarjat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba wydanych formularzy Niebieskiej Karty – część B
		MOPS Orzesze, Komisarjat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych	Budżet Miasta	1. Liczba rodzin w obec których przekazano informację do Sądu Rodzinnego 2. Liczba rodzin, w obec których przekazano informację do Prokuratury Rejonowej.
		MOPS Orzesze, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe	Budżet Miasta	1. Liczba ofiar przemocy biorących udział w grupach wsparcia 2. Liczba ofiar przemocy biorących udział w terapii indywidualnej.
5. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.	5.1. Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy edukacyjne – korekcyjne w obec sprawców przemocy 5.2. Udział sprawców przemocy w terapii indywidualnej 5.3. Izolowanie sprawców przemocy	Podmioty odpowiedzialne MOPS Orzesze, Komisarjat Policji w Orzeszu, Placówki Oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łaziskach Górnych, Organizacje pozarządowe Komisarjat Policji w Orzeszu, Sąd Rejonowy w Mikołowie, Prokuratura Rejonowa w Mikołowie	Budżet Miasta Budżet Miasta Budżet Państwa Budżet Miasta	Wskaźniki realizacji działań 1. Liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programie edukacyjnym – korekcyjnym 2. Liczba sprawców przemocy którzy ukończyli program edukacyjny – korekcyjny 1. Liczba sprawców przemocy objętych działaniami terapeutycznymi. 1. Liczba izolowanych sprawców – objętych zakazem zbliżania 2. Liczba izolowanych sprawców – objętych nakazem opuszczenia mieszkania 3. Liczba izolowanych sprawców – osadzonych w areszcie śledczym, zakładzie karnym

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Skuteczne diagnozowanie przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawę przeciwdziałania przemocy.
6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
7. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
8. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.

X. Źródła finansowania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Orzesze i wpisuje się w Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030 oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Orzesze na lata 2016-2022.

XI. Sposób monitorowania i sprawozdawczości.

Monitoring będzie polegał na zebraniu danych w zakresie zrealizowanych zadań w ramach programu przez koordynatora programu - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzeszu.

Burmistrz Miasta Orzesze przedłoży sprawozdanie z realizacji Programu Radzie Miejskiej w terminie do dnia 31 marca każdego roku.